

СЕКЦІЯ 4. ШЛЯХИ ТА МЕТОДИ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРІЇ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-618-1-48>

ДИЗАЙН ПРОЄКТ ВИСТАВКИ «ПРИКРАСИ СЛОБОЖАНЩИНИ»

Бекместьєва А. О.

*студентка бакалавріату кафедри дизайну середовища
Харківська державна академія дизайну і мистецтв
м. Харків, Україна*

Місцем для впровадження проектної пропозиції обрано Харківський торговельний центр «Експрес». Концепцією передбачено використання приміщення площею 280 м² із висотою стелі 3 м. Планувальне рішення базується на відкритій центральній зоні з розташуванням допоміжних приміщень по периметру, що дозволяє обійтися без зайвих перегородок і водночас чітко розмежувати функціональні ділянки. Сценарій руху відвідувача вибудовується як поступове занурення: від першого знайомства з темою до глибшого емоційного та інтерактивного досвіду.

В основу художнього рішення проектної пропозиції покладено трансформацію традиційного слобожанського намисто в пластичну мову інтер'єру. Округла форма коралів визначає ритмічну структуру, просторову динаміку та напрямки руху. У такому прочитанні намисто постає не просто експонатом, а символом оберегу, жіночності та безперервності традиції. Завдяки цьому формується середовище, де форма і зміст існують у нерозривній єдності. Звернення до локальної культурної спадщини через засоби сучасного дизайну є особливо актуальним: воно дозволяє зберігати регіональну ідентичність і водночас робити її відкритою для широкої аудиторії. Виставкова концепція орієнтована на різні групи – харків'ян, туристів, молодь, усіх, хто знайомиться з українською культурою в нових форматах.

Центральна зона зали (близько 256 м²) у проєкті виконує роль композиційного осередку. Тут пропонується розмістити острівні вітрини та стенди, які разом утворюють плавний маршрут, що нагадує нитку намисто. Такий прийом не диктує жорсткого шляху, натомість надає відвідувачеві свободу у виборі траєкторії. Над цією частиною простору передбачено підвісну конструкцію з масштабованих

елементів – «намисто» різного діаметру. Завдяки матовій і напівпрозорій фактурі вони м'яко реагують на освітлення, створюючи ефект легкого світіння. У такому варіанті планується досягти відчуття перебування в середині прикраси, що додатково підкреслює ідею оберегу.

Маршрут у межах концепції побудовано як послідовне розгортання смислів. На вході передбачено інформаційну зону: тут розміщується карта Слобожанщини, матеріали про історію краю та символіку місцевих прикрас – це своєрідне введення в контекст. Далі вектор руху спрямовується до інтерактивної зони, яка стала однією з ключових у проєкті. За допомогою цифрової карти відвідувач обирає конкретний населений пункт регіону (Ізюм, Охтирку, Чугуїв тощо), після чого система пропонує прикрасу, характерну саме для цієї місцевості. Інтерактивне дзеркало в режимі реального часу накладає зображення виробу на людину, супроводжуючи це короткою довідкою: матеріали, спосіб носіння, символічне та соціальне значення. У такому випадку відвідувач стає не стороннім спостерігачем, а безпосереднім учасником діалогу з культурною спадщиною.

Наступний етап – основна експозиційна зона, де пропонується презентувати автентичні вироби. Вітрини розташовуються так, щоб кожен предмет можна було розглядати з різних ракурсів, а світлові акценти допомагають зосередитися на деталях. Загальна організація простору залишається вільною, без зайвого інформаційного навантаження.

Завершальна частина присвячена сучасному переосмисленню традицій. Тут передбачено експонувати роботи українських митців, які працюють з історичними формами, трансформуючи їх в актуальну дизайнерську мову. Поруч планується невелика зона продажу – це дасть змогу відвідувачам не лише отримати враження, а й забрати з собою виріб, який продовжує зв'язок із традицією вже поза межами виставки.

Колористичне рішення спирається на природну палітру Слобожанщини. Основний фон складають спокійні теплі тони – молочні, світло-піщані, які не відволікають уваги від експонатів. Акцентами виступають глибокий червоний (відсилання до коралів) і теракотово-глинясті відтінки, що нагадують про зв'язок із землею та ремісничу традицію. Використання природної деревини надає інтер'єру затишку й камерності.

Система освітлення в проєкті побудована на кількох рівнях: розсіяне світло відповідає за загальний комфорт, спрямовані потоки виділяють експонати, а підсвічування підвісної інсталяції створює ефект внутрішнього сяйва. Таким чином, світло працює не лише як інженерний елемент, але і як інструмент емоційної дії, посилюючи відчуття зануреності в середовище.

Окремо продумано ергономічні та безпекові аспекти. Завдяки достатній ширині проходів, інтуїтивно зрозумілій навігації, продуманому розташуванню підвісних елементів і чіткому зонуванню перебування у виставковому просторі стає максимально комфортним і безпечним.

«Прикраси Слобожанщини» – це цілісний проєкт, у якому традиційна форма перетворюється на сучасну архітектурну мову. Проєкт поєднує культурну пам'ять регіону з новітніми підходами до організації експозиційного середовища, створюючи простір, що не стільки інформує, скільки встановлює емоційний зв'язок між людиною та традицією.

Література :

1.Українські традиційні жіночі прикраси / Музей Івана Гончара. URL: <https://artsandculture.google.com/story/OQUh0O7TCGTDxg?hl=uk> (дата звернення: 31.03.2026).

2. 10 традиційних українських прикрас XIX–XX століть, які знову на піку популярності. *Violity*. URL: <https://violity.com/ua/publication/3088-10-tradicijnih-ukrayinskih-prikras-xix-xx-stolit-yaki-znovu-na-piku-populyarnosti.html> (дата звернення: 31.03.2026).

3.Коваленко Я. Слобожанські дукачі. *Українські прикраси*. 2018. URL: <https://ukrdec.blogspot.com/2018/04/blog-post.html> (дата звернення: 31.03.2026).

4.Врочинська Г. Освоєння та відтворення художніх традицій українських народних жіночих прикрас у творчості сучасних митців. *Народознавчі зошити*. 2018. № 1 (139). С. 227–238. URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2018-1/29.pdf> (дата звернення: 31.03.2026).